

भारतीय-खाद्यनिगमेन 'स्वच्छता ही सेवा' अभियानं प्रारब्धम्

भारतीय खाद्यनिगमेन प्रकृतिस्वच्छता, संस्कारस्वच्छतायां केन्द्रीकृत्य 'स्वच्छता ही सेवा' अभियानं प्रारब्धम्। अस्य अभियानस्य अन्तर्गतं देशे सर्वेषु एफसीआई कार्यालयेषु ७६० स्थानेषु १७ सितम्बर तः २ अक्टोबर पर्यन्तं स्वच्छतायाः कार्याणि क्रियन्ते। अयं अभियानः कुलस्वच्छता-स्वच्छता-लक्षित-एककानां, स्वच्छतायाः सहयोगात्मक-स्वच्छता-मित्र-सुरक्षा-शिविराणां च त्रिषु प्रमुखस्तम्भेषु केन्द्रितः भविष्यति, यत्र 'समग्र-समाज'-दृष्टिकोणे बलं दत्तं भविष्यति।

भारतं ब्राजीलदेशस्य कुइआबानगरे जी-२० कृषिमन्त्रिसमागमे भागं गृह्णाति

कृषि-कृषक-कल्याण-राज्यमन्त्री रामनाथठाकुरेन उक्तं यत् भारतं खाद्यसुरक्षां पोषणं च सुनिश्चित्य विश्वस्य बृहत्तमं खाद्य-आधारितं सुरक्षा-कार्यक्रमं कार्यान्वितं करोति। ब्राजीलस्य कुइआबानगरे आयोजितां जी-२० कृषिमन्त्रिसमागमं सम्बोधयन् श्री ठाकुरः अवदत् यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य नेतृत्वे भारतं कृषिविकासाय प्राधान्यं ददाति। सः अवदत् यत् भारतस्य दृष्टिः न केवलं उत्पादकतायां अपितु आर्थिकसामाजिक-पर्यावरणस्थायित्वं सुनिश्चित्य कृषकाणां समृद्धिं वर्धयितुं विकासस्य व्यापकदृष्टिकोणं च केन्द्रीक्रियते। श्री ठाकुरः स्थायि-समृद्ध-भविष्यस्य कृते उदार-कृषि-व्यवस्थानां विकासाय भारतस्य प्रतिबद्धतायाः अपि बलं दत्तवान्।

तीव्रगत्या प्रचलति जम्मू-कश्मीर हरियाणा राज्ययोः विधानसभानिर्वाचनाय प्रचाराभियानम्

हिमसंस्कृतवार्ता: जम्मू-कश्मीर हरियाणा राज्ययोः विधानसभानिर्वाचनाय प्रचाराभियानं सजवं प्रवर्तते। प्रधानमन्त्रीनरेन्द्रमोदी गतदिने जम्मू-कश्मीरस्य डोडा क्षेत्रे एकां नैर्वाचनिक जनसभां सम्बोधितवान्। तत्र असौ विपक्षि दलानि आलोचयन् प्रोक्तवान् यत् जम्मू-कश्मीरोयम् अधुना विकासस्य नवीनां गाथां लिखति। श्रीमोदी अवदत् यत् निर्वाचनमिदं जम्मू-कश्मीरस्य भाग्यं निर्धारणं करिष्यति। सममेव एकस्य सुरक्षित क्षेत्रस्य अपि निर्माणं करिष्यति। जम्मू-कश्मीरे विधानसभा निर्वाचनस्य प्रथमचरणाय चतुर्विंशतिः विधानसभासनेभ्यः मतदानम् अस्य मासस्य अष्टादश दिनांके भविष्यति। अस्मिन्नेव क्रमे हरियाणाप्रदेशे एकस्मिन् एव चरणे विधानसभानिर्वाचनाय प्रचाराभियानं सजवं प्रवर्तते।

अस्मिन् प्रदेशे नवतिः आसनेषु विधानसभानिर्वाचनाय मतदानं अक्टूबर मासस्य पञ्च दिनांके भविष्यति। कांग्रेसदलेन अशोक गहलोतः अजयमाकन प्रतापसिंहश्च पर्यवेक्षकत्वेन नियुक्ताः कांग्रेसदलस्याध्यक्षः मल्लिकार्जुन खड़गे हरियाणायां आगामीविधानसभा निर्वाचनाय दलस्य त्रिवरिष्ठ नेतृन् एआईसीसी इत्यस्य कृते वरिष्ठ पर्यवेक्षकत्वेन नियुक्तवान्। ते च सन्ति अशोक गहलोतः अजयमाकन प्रतापसिंहश्च।

पलाण्डोः मूल्ये भविष्यति न्यूनता

वाणिज्य-उद्योगमन्त्रालयेन उक्तं यत् उपभोक्तृभ्यः समुचितमूल्ये पलाण्डोः उपलब्धतां सुनिश्चेतुं प्रशासनं नूतन-रणनीतिं स्वीकुर्वतु अस्ति। वर्धमानानाम् आवश्यकता आपूर्ति-स्थितीनां मूल्य-प्रवृत्तीनां च आधारेण पलाण्डोः लक्षितां स्थिरां च आपूर्तिं सुनिश्चेतुं राज्यसर्वकारैः सह सम्मिल्य कार्यं क्रियते। अस्य मासस्य पञ्च दिनाङ्के मोबाइल-वैन्-इत्यत्र पञ्चत्रिंशत् रूप्यकाणां प्रतिकिलोग्राम-मितेन उचित मूल्येन पलाण्डोः विक्रयः आरब्धः। दिल्ली, मुम्बई, चेन्नई चेति नगरेषु विक्रयः आरब्धः। आगामिषु दिनेषु हैदराबाद-बेङ्गलूरु, कोलकाता इत्यादि-नगराणि समेत्य सर्वेषु राज्यराजधानीषु अपि पलाण्डोः विक्रयणं विस्तारितं भविष्यति।

वक्फ (संशोधन) विधेयकस्य विषये कोऽपि कल्पितसूचनाः न प्रसारयेत् - केन्द्रीय अल्पसंख्यककार्याणां मन्त्री

केन्द्रीय अल्पसंख्यककार्यमन्त्री किरेन रिजिजुः विज्ञानं, उद्योगः, अधिनियमः, क्रीडा इत्यादिषु विविधक्षेत्रेषु पारसीसमुदायस्य योगदानं प्रकाशितवान्। मुम्बईनगरे पारसीविरासतां विषये सत्रे वदन् श्री रिजिजुः अवदत् यत् समुदायस्य जनसंख्यायाः न्यूनतायाः कारणेन प्रमुखाः समस्याः सन्ति। देशे पारसीजनसंख्यां वर्धयितुं 'जिओ पारसी' योजना प्रवर्तते। इतरथा श्री रिजिजुः मीडिया-सञ्चारमाध्यमेभ्यः सूचनां दत्त्वा वक्फ (संशोधन) विधेयकस्य विषये कोऽपि असम्यक् अथवा कल्पितसूचनाः न प्रसारयेत् इति अवदत्। अस्य विधेयकस्य समीक्षायै संयुक्तसंसदीयसमितिः निर्मितः इति सः अवदत्। सम्बन्धितजनाः समितिं प्रति स्वविचारं दातुं शक्नुवन्ति।

विजयवाड़ा विमानस्थानकाय नूतन मार्गस्य उद्घाटनं अकरोत् केन्द्रीय नागरिक उड्डयन मंत्री के. राममोहन नायडूः

आंध्र प्रदेशे, केन्द्रीय नागरिक उड्डयन मंत्री के. राममोहन नायडूः विजयवाडायाः गन्नवरमविमान स्थानके परियोजनायां उद्घाटनं अकरोत्। यस्योद्देश्यं क्षेत्रस्य विमानन मूलसंरचनायाः वर्धनं वर्तते। असौ विजयवाड़ा विमानस्थानकाय नूतन मार्गस्य उद्घाटनं अकरोत्, येन यात्रिणां प्रापणे उल्लेखनीय परिष्कारस्य विश्वासो वर्तते।

सुभाषितम्

आलस्यं हि मनुष्याणां
शरीरस्थो महान् रिपुः।
नास्त्युद्यमसमो बन्धुः
कृत्वा यं नावसीदति।।

भावार्थः- मनुष्य के शरीर में जो आलस्य रहता है, वह उनका सबसे बड़ा शत्रु है। परिश्रम के समान दूसरा कोई मित्र नहीं, क्योंकि जो परिश्रम करता है वह कभी दुखी नहीं होता।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

देशस्य एकतायै

अद्वितीया भूमिका

हिन्दीभाषायाः अस्ति-

केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, गृहमन्त्री अमितशाहः, रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः च हिन्दीदिवसावसरे देशवासिनां कृते शुभकामनाः प्रदत्तवन्तः। श्रीमोदी हिन्दीभाषायाः महत्त्वस्य विषये एकं दृश्य-श्रव्य लघुचलचित्र सन्देशं अन्तर्जालीयमाध्यमेन प्रख्यापितवान्। गृहमन्त्री अमितशाहः स्वसन्देशे उक्तवान् यत् राजभाषाविभागः शीघ्रमेव अष्टमी सूच्यां समाविष्टानां सर्वासु भाषासु हिन्दीभाषायाः अनुवादार्थं एकं अन्तर्जालीय तन्त्रांशं प्रारभते। अनेन अत्यल्पे काले आर्टिफिशियल इन्टेलिजेन्स् इत्यस्य माध्यमेन सर्वासु भाषासु पत्राणि भाषणानि च अनुवादिताः भविष्यन्ति। रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः अपि देशे विदेशे च हिन्दीभाषायाः राजभाषारूपेण स्वीकरणस्य महत्त्वस्य विषये एकं दृश्य-श्रव्य माध्यमेन लघुसन्देशं प्रख्यापितवान्। अस्मिन् अवसरे केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः अवदत् यत् देशस्य एकतायै हिन्दीभाषायाः अद्वितीया भूमिका अस्ति। असौ अवदत् यत् [हिन्दीभाषायां अपि च अन्यभाषासु स्पर्धा नास्ति। नवदिल्ल्यां राजभाषा हीरकजयन्ती उत्सवे चतुर्थस्य अखिलभारतीय राजभाषासम्मेलनस्य उद्घाटनसत्रे सम्बोधयन् श्री शाहः अवदत् यत् सर्वासु भाषासु सुदृढीकरणेन एव सशक्तं राष्ट्रं निर्मातुं शक्यते। सः अवदत् यत् राष्ट्रियशिक्षानीतौ बालकाः स्वमातृभाषायां शिक्षां प्राप्नुयुः इति सुनिश्चित्य विशेषं बलं दत्तम् अस्ति।

पञ्च-पञ्चाशततमः इफ्फी गोवानगरे नवम्बर-मासस्य 20दिनांकतः अष्टाविंशतिः दिनांक-पर्यन्तं प्रचलिष्यति

युव-चलच्चित्र-निर्मातृणां कृते द्विसहस्राधिकचतुः विंशतितम वर्षस्य भारतीयान्तराष्ट्रियचल-च्चित्रमहोत्सवः इत्यनेन "Best Debut Indian Film Section" अर्थात् सर्वश्रेष्ठ पदार्पण-भारतीय-चलचित्र अनुभागः इति नामकः नूतनः प्रभागः प्रारब्धः। पञ्च-पञ्चाशततमः इफ्फी गोवानगरे नवम्बर-मासस्य विंशति दिनांकतः अष्टाविंशतिः दिनांक-पर्यन्तं प्रचलिष्यति। अनेन प्रभागमाध्यमेन इफ्फी देशस्य विभिन्नानि आख्यानानि, चलचित्र शैलीनां च प्रदर्शयन्तः भारतीयपदार्पणचलच्चित्रेषु अपि केन्द्रीभवति। एतानि चयनानि यूनां चलच्चित्रनिर्मातृणां रचनात्मक दृष्टि अद्वितीयकथा-कथनपद्धतिं च प्रकाशयिष्यन्ति, नूतनप्रतिभां मञ्चं प्रदास्यन्ति, उदयमान-निर्देशकानां कार्यं च प्रदर्शयिष्यन्ति। सर्वोत्तम पदार्पण-भारतीयचलच्चित्रविभागे सर्वोत्तमानि पञ्च प्रथमं चलच्चित्राणि चित्वा तेषां प्रदर्शनं च भविष्यति। "Best Debut Indian Film Section" इत्यस्य प्रविष्टयः अधुना उद्घाटिताः सन्ति, समापनतिथिः सितम्बरमासस्य त्रयोविंशतिः अस्ति।

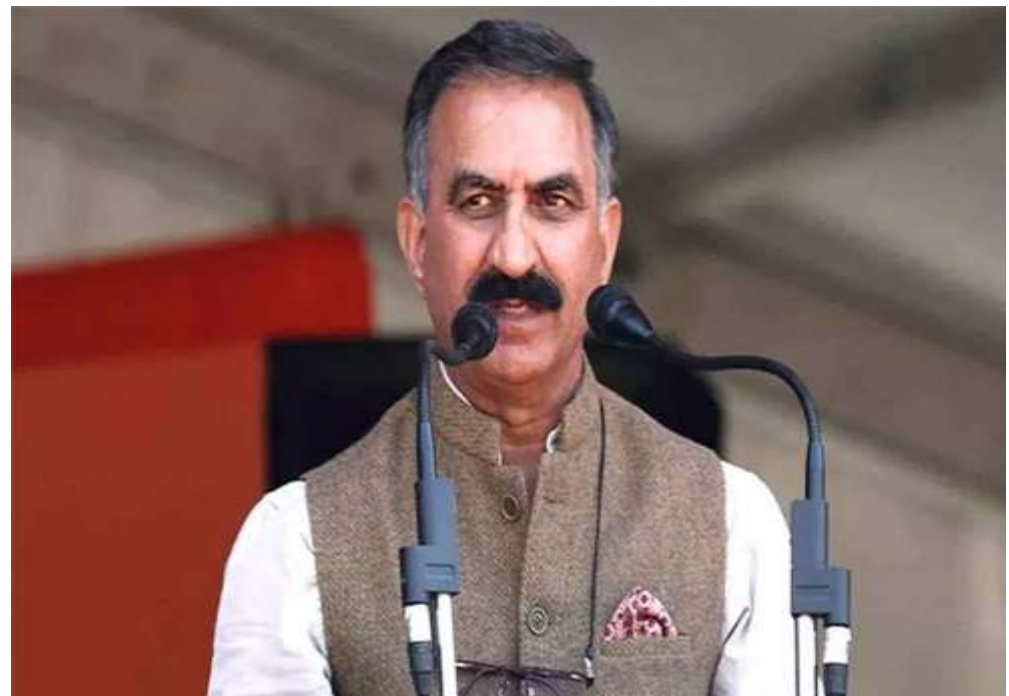
कुल्लू दशहरायां प्रथमवारं राज्यस्य विदेशस्य च सांस्कृतिक-दर्शनानि दृश्यन्ते

हिमसंस्कृतवार्ता: कुल्लू: मुख्यसंसदीयसचिवः, जिलास्तरीय- अन्ताराष्ट्रीय- कुल्लूदशहरा-आयोजन- समित्याः अध्यक्षश्च सुंदरसिंहठाकुरः अवदत् यत् अन्ताराष्ट्रीयकुल्लूदशहरा-महोत्सवः 13 अक्तूबरतः 19 अक्टूबरपर्यन्तम् आयोज्यते। अस्मिन् समये अधिकाधिकदेशानां सहभागिता सुनिश्चिता भवतु एतदर्थं प्रयत्नाः क्रियन्ते। अस्मिन् समये विशेषः मिश्रः सांस्कृतिककार्यक्रमः अपि आयोजितः भविष्यति। तस्मिन् भारतीयविदेशीयसंस्कृतेः मिश्रणं प्रस्तुतं भविष्यति। सः अवदत् यत् प्रतिवर्षमिव अन्ताराष्ट्रीयनृत्यमहोत्सवः अस्य आयोजनस्य मुख्यम् आकर्षणं वर्तते, यस्मिन् हिमाचलप्रदेशस्य लोकनृत्यैः सह विभिन्नदेशानां संस्कृतिः अपि प्रदर्शिता भविष्यति। मुख्यसंसदीयसचिवः शुक्रवासरे सायंकाले नवीदिल्लीनगरस्य हिमाचलसदने '30 डेज टू गो' इत्यस्य कार्यक्रमस्य उद्घाटनसमारोहं सम्बोधितवान्। अस्मिन् १७ शताब्द्याः आरभ्य

प्रचलितायाः कुल्लूदशहरायाः ऐतिहासिकपरम्परायाः दर्शनं दृश्यते स्म। सः अवदत् यत् कुल्लूजनपदे प्रायः ३६५ स्थानीयदेवदेवताः निवसन्ति, अतः एषा भूमिः देवभूमिः इति नाम्ना प्रसिद्धा। सः अवदत् यत् अस्मिन् वर्षे अस्य आयोजनस्य कृते एतावता ३३२ स्थानीयदेवतानां कृते निमन्त्रणपत्राणि प्रेषितानि सन्ति। सः अवदत् यत् सप्तदिवसीयः कार्यक्रमः विगतवर्षेषु परम्परानुसारं आयोज्यते, यद्यपि वाणिज्यिकव्यापारमेलाः दीपावलीपर्वपर्यन्तं निरन्तरं भविष्यन्ति। अस्मिन् ग्रामीणविकासमन्त्रालयेन, वस्त्रमन्त्रालयेन, अन्याभिः, विविधाभिः संस्थाभिः च स्थापिताः वाहनमेला, प्रदर्शनी, स्तम्भाः च सन्ति। मुख्यसंसदीयसचिवः अवदत् यत् अस्य कार्यक्रमस्य मुख्योद्देश्यं जनान् कुल्लूदशहराविषये बृहत्परिमाणेन जागरूकं कर्तुं वर्तते। सः अवदत् यत् अस्मिन् कार्यक्रमे बहुसंख्याकाः पर्यटकाः आकर्षिताः भवन्ति यत्र ते हस्तशिल्पानि, ऊर्णवस्त्राणि इत्यादीनि उत्तमवस्तूनि अपि क्रेतुं शक्नुवन्ति। ठाकुरः अवदत् यत् सप्तदिवसीयस्य आयोजनस्य मुख्याकर्षणं रथयात्रा, सांस्कृतिकप्रदर्शनं, कुल्लूकार्निवालः, ललहरी, क्रीडाक्रियाः, कलाकेन्द्रप्रदर्शनं, व्यापारमेला च भविष्यति। अस्मिन् अवसरे सः अन्ताराष्ट्रीय-कुल्लूदशहरा- पुस्तिकाम् अपि विमोचितवान्। प्रधान-आवासीय आयुक्तः एस. के. सिंगला इत्यनेन आयोजनस्य विषये विस्तृता सूचना दत्ता।

HPCM: सम्पत्ति-अधिग्रहणस्य प्रावधानं कर्ता देशस्य प्रथमं राज्यं हिमाचलम् अभवत्- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला । मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशः देशस्य प्रथमं राज्यं जातम् यत् अवैध-अनुकृत-मद्यस्य प्रकरणेषु सम्पत्ति-अधिग्रहणस्य प्रावधानं कृतवान्। अवैधमद्यनिर्माणव्यापारे सम्बद्धानां जनानां निवारणाय राज्यसर्वकारः कठोरकार्याणि कुर्वन् अस्ति इति सः अवदत्। सः अवदत् यत् अधुनैव राज्यसभायाः मानसूनसत्रे एतादृशेषु अवैधकार्येषु सम्बद्धानां जनानां निवारणाय हिमाचलप्रदेश आबकारी-विधानस्य २०११ संशोधनेन एतानि प्रावधानानि कृतानि। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् सर्वाधिकमहत्त्वपूर्णसंशोधनेन अवैधकार्येषु सम्बद्धानां जनानां, तेषां ज्ञातिजनानाम्, सहकारिणां च सम्पत्तिः अधिग्रहीतुं शक्यते। मुख्यमंत्री सुक्खुः अवदत् यत् पूर्वं अधिनियमे एतादृशम् प्रावधानम् नासीत्। सः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशः देशस्य प्रथमं राज्यम् अस्ति यः एतत् प्रावधानं कार्यान्वितवान्। ततः परं तस्य प्रभावशीलतां वर्धयितुं एते अपराधाः इदानीं

संज्ञेयाः, प्रतिभूतिरहिताः च कृताः। अवैधमद्यव्यापारादिक्रियाकलापानां नियन्त्रणे नूतनानि प्रावधानानि अतीव सहायकानि सिद्धानि भविष्यन्ति इति सः अवदत्। सः अवदत् यत् संशोधनेन दण्डः अपि वर्धितः, अधिनियमस्य विभिन्नधाराणाम् अन्तर्गतं दण्डस्य अवधिः अपि विस्तारितः। अवयस्कानां कृते मद्यविक्रयणं, मद्यविक्रयणार्थं च तस्य उपयोगः अतीव गम्भीरः विषयः इति सः अवदत्। एतस्य समाधानार्थं नूतननियमेन अधुना अपराधिनां कारावासदण्डस्य, आर्थिकदण्डस्य च इति व्यवस्था अस्ति। अपराधिनां षण्मासानां कारावासः, ५०,००० रुप्यकाणां दण्डः च भवितुम् अर्हति। एतेषां प्रावधानानां प्रभावीरूपेण कार्यान्वयनार्थं प्रवर्तनसंस्थाः सशक्ताः भवन्ति इति सः अवदत्। एतादृशानां प्रकरणानां शीघ्रं निस्तारणार्थम् आबकारीपुलिसदलसङ्घटनस्य अपि व्यवस्था कृता। मुख्यमंत्री २०२२ तमे वर्षे मण्डीनगरे घटितायाः घटनायाः पुनः उल्लेखं कृतवान् यत्र अष्टजनाः अनुकृतमद्यपानं कृत्वा प्राणान् त्यक्तवन्तः। मुख्यमंत्री आश्वासनं दत्तवान् यत् अनुकृतमद्यस्य उत्पादनं, भण्डारणं, विक्रयणं च विरुद्धे कठोरकार्याणि क्रियन्ते येन भविष्ये पुनः एतादृशाः घटनाः न भवन्ति। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः अपि राज्ये मादकद्रव्यव्यापारस्य, उपयोगस्य च निवारणाय अनेकानि पदानि गृह्णाति। राज्यसर्वकारः १२०० तः अधिकान् पुलिसकर्मचारिणः नियुक्तं कुर्वन् अस्ति येषां मुख्योद्देश्यम् एतादृशानां कार्याणां निवारणं भविष्यति।

Mandi News: मण्ड्याम् आधुनिकम् आन्तरिकक्रीडाङ्गणं निर्मितं भविष्यति, षट् क्रीडाङ्गणानि अपि प्रस्तावितानि

हिमसंस्कृतवार्ता: - लघ्वीकाशी मण्डी। क्रीडतु भारतम् अर्थात् "खेलो इण्डिया" इत्यस्य अभियानस्य अन्तर्गतं मंडी सदरविधायकः अनिलशर्मा हिमाचलप्रदेशस्य मण्डीनगरस्य पड्डुले प्रस्तावितस्य इण्डोरक्रीडाङ्गणस्य सज्जतां प्रारब्धवान्। अस्य कारणात् भूमिः क्रीडाविभागस्य नाम्ना अभवत् ततः परं भारतीयक्रीडाप्राधिकरणस्य वास्तुविद्भिर्भागस्य दलं शनिवासरे प्रस्तावितस्थलस्य निरीक्षणं कृतवान्। तदनन्तरं सम्पूर्णेन दलेन सह चर्चा कृत्वा तस्य प्रारूपणार्थं मार्गदर्शिकाः दत्ताः। अस्मिन् अवसरे अनिलशर्मा मण्डी-नगरस्य पड्डुले आधुनिकं इण्डोर-क्रीडाङ्गणं निर्मास्यति इति अवदत्। यस्मिन् प्रायः षट् क्रीडाक्षेत्राणि प्रस्तावितानि सन्ति। यस्मिन् वॉलीबॉल, बास्केटबॉल, हस्तकन्दुक, बैडमिण्टन इत्यादीनां परिसराः सन्ति। एतेन सह अत्र पार्किङ्गस्थानम् अपि निर्मितं भविष्यति। सः अवदत् यत् अस्मिन् विषये देवतासमित्या सह अपि वार्तालापः कृतः अस्ति, यस्याः अन्तर्गतं मेलाकाले देवानां कृते आन्तरिकक्रीडाङ्गणं उद्घाटितं भविष्यति। अनिलशर्मा उक्तवान् यत् एतेन बालकाः प्रत्येकस्मिन् ऋतौ क्रीडाभिः सह सम्बद्धाः भवितुम् अवसरं प्राप्नुयुः। अनिलशर्मा इत्यनेन उक्तं यत्, इण्डोर- क्रीडाङ्गणस्य प्रस्तावः मन्त्रिमण्डलात् केन्द्रसर्वकाराय प्रेषितः भविष्यति, तस्य कार्यं शीघ्रमेव आरभ्यते। सः अवदत् यत् कोटलीस्थाने अपि एकस्य विशालस्य क्रीडाक्षेत्रस्य कार्यम् आरब्धम्। आगामिसमये नगरस्य रघुनाथस्य पथरे बृहत् क्रीडासङ्कुलस्य निर्माणस्य प्रक्रिया अपि अग्रे गन्तुं गच्छति। तस्मिन् एव काले सः अवदत् यत् क्रीडायाः प्रचारस्य सङ्गमेन नगरस्य सौन्दर्यीकरणाय अपि सः सर्वप्रयत्नः कुर्वन् अस्ति। अस्मिन् सः हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य समर्थनमपि प्राप्नोति। सूचनां दत्त्वा विधायकः अनिलशर्मा अवदत् यत् पर्यटनविभागेन मण्डीनगरस्य काङ्गनीधारे निर्मितस्य शिवधामपरियोजनायै १८ कोटिरूप्यकाणां राशिः विमोचितानि। एतेन सह मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अपि शिवधामस्य कृते अतिरिक्तं १२५ कोटिरूप्यकाणि विमोचयिष्यामि इति उक्तवान्। अस्मिन्नवसरे नगरनिगमस्य महापौरः वीरेन्द्रभट्टः, लोकनिर्माणविभागस्य द्वितीयमण्डलस्य कार्यकारी अभियंता डी. के. वर्मा, अन्ये अधिकारिणः, कर्मचारिणः च उपस्थिताः अभवन्।

Lahul News: हिमालयस्य संरक्षणस्य सन्देशं सर्वेभ्यः प्रसारयितुम् अस्माकम् उद्देश्यं वर्तते - सोनम वाङ्गचुकः

हिमसंस्कृतवार्ता: - लाहौल-स्पीतिः। लद्दाखनिवासिनां देहलीं चलतु पदयात्रायाः भागरूपेण हिमाचलस्य लाहौल-स्पीतिं प्राप्तः पर्यावरणविदः सामाजिककार्यकर्ता च सोनमवाङ्गचुकः शनिवासरे तुपचिलिंगं प्राप्तवान्। सोनमवाङ्गचुक इत्यनेन समाचारसंस्था एएनआई इत्यस्मै उक्तं यत् हिमाचलप्रदेशं प्रविष्टमात्रेण सर्वेषु ग्रामेषु उपत्यकासु च अस्माभिः अपारं समर्थनं प्राप्तम्। अस्माकम् उद्देश्यं हिमालयस्य संरक्षणस्य सन्देशं सर्वेभ्यः प्रसारयितुं वर्तते। जनाः अस्माभिः सह सम्मिलिताः सन्ति तथा च अस्माभिः सर्वकाराद् अपि बहु समर्थनं प्राप्तम्,

भवेत् तत् चिकित्सासाहाय्यं वा सुरक्षा वा। यदा वयं लद्दाखतः निर्गतवन्तः तदा १०० जनाः आसन्, परन्तु उच्चमार्गेषु वृद्धेभ्यः काश्चन समस्याः अभवन्, अतः ते अत्र स्थगितवन्तः, अस्माकं ७५ जनाः अत्र आगतवन्तः। जनानां एकत्र आगमनेन अस्माकं समूहः १५०-२०० अभवत्। पञ्चवर्षपूर्वं कृतां प्रतिज्ञां पूर्णं कर्तुं सर्वकारं स्मारयितुं वयं एकस्मिन् लक्ष्ये स्मः। हिमालये विशेषतया च उच्चहिमालये हिमशैलाः सन्ति ये सम्पूर्णे उत्तरभारते जलं प्रयच्छन्ति तथा च यदि एते हिमशैलाः अन्तर्धानं भवन्ति तर्हि सर्वेषां जलस्य अभावः भविष्यति। अस्माकं द्वितीयम् उद्देश्यं जनान् तस्य विषये जागरूकान् कर्तुं वर्तते। उल्लेखनीयं यत् लद्दाखजनानां दिल्लीचलतुपदयात्रा गतगुरुवासरे हिमाचलस्य लाहौल-स्पीतिमण्डलं प्राप्ता आसीत्। गुरुवासरे प्रातःकाले सेव-लाहौल-स्पीति संस्थायाः उपाध्यक्षः विक्रम कटोचः बारालाचायां सोनमवाङ्गचुकस्य स्वागतं कृतवान्। सोनम वाङ्गचुकस्य पदयात्रा भरतपुरतः आरब्धा, रात्रौ विरामः पटसेउ इत्यत्र आसीत्। १३ सितम्बर दिनाङ्के दार्चयां दिल्लीचलोपदयात्रायाः भव्यं स्वागतं विहितम्। तदनन्तरं पटसेउतः निर्गत्य तस्य रात्रौ विरामः जिस्प्यायाम् आसीत्। पदयात्रा शनिवासरे तुपचिलिंगं प्राप्ता। १५ दिनाङ्के सिस्सुं, १६ तमे दिनाङ्के मनालीं च प्राप्स्यति। लद्दाखं राज्यं करणं, संविधानस्य षष्ठानुसूचीं कार्यान्वितुं, लोकसभासद्वयं निर्मातुं इत्यादिषु विषयेषु वाङ्गचुकः पदयात्रा कुर्वन् अस्ति। इयं यात्रा लद्दाखतः दिल्लीं प्रति लाहौल-मनाली मार्गेण भविष्यति। अस्यां पदयात्रायां लद्दाखतः बहवः जनाः तेन सह गच्छन्ति।

॥ श्रीरामायणकथा ॥

उत्तरकाण्डम्। (षट्त्रिंशः सर्गः)
लक्ष्मणद्वारा वाल्मीकेः तपोवने
सीताविसर्जनम्। (तृतीयः खण्डः)

लक्ष्मणस्य दारुणं वचः श्रुत्वा सीता विषादम् आगम्य मूर्च्छिता भूत्वा भूमौ अपतत्। पुनः मुहूर्तात् संज्ञां प्राप्य वाष्पपर्याकुलेक्षणा सीता लक्ष्मणम् अब्रवीत् हे लक्ष्मण! मन्ये मामिका इयं तनुः नूनं धात्रा दुःखाय सृष्टा, तदर्थं हि अद्य मम दुःखमूर्तिः प्रदृश्यते। पूर्वं किञ्च मया पापं कृतम्! को वा मया दारैर्वियोजितः यदर्थं नृपतिना शुद्धसमाचारा अहं त्यक्ता! पुरा रामपादानुवर्तिनी अहं दुःखं सोढ्वा अपि आश्रमे वासम् अकरवम्, किन्तु इदानीं विजने वने एकाकिनी कथमहं वत्स्यामि? अस्मिन् निर्जने वने दुःखपरायणा अहं कं मम दुःखस्य वार्ता वक्ष्यामि? केन कारणेन महात्मना राघवेण त्वं त्यक्ता, किं वा त्वया असत्कर्म कृतम् इति यदि महर्षिः मां पृच्छेत् तर्हि अहं किञ्च वक्ष्यामि? हे सौम्य! जाह्नवीजले अद्य मम मरणं हि श्रेयः! परन्तु हे सौम्य! मम गर्भे मम भर्तुः वंशः वर्धते। यदि अहं मम प्राणान् त्यजेयं तर्हि मम भर्तुः वंशलोपः भविष्यति। त्वं यथाज्ञं कुरु, मां दुःखभागिनीं त्यक्त्वा गच्छ। तत्र त्वं मम प्रतिनिधिरूपेण महाराजं शिरसा प्रणम्य विशेषतः श्वश्रूणां कुशलं ब्रूहि। तं धर्मपरायणं राजानं ब्रूहि हे रघुनन्दन! सीता शुद्धा परया भक्त्या युक्ता नित्यशः तव हिता इति त्वं तत्त्वेन जानासि। परन्तु केवलं लोकनिन्दाभयेन त्वया अहं त्यक्ता इत्यहं जानामि। हे राघव! यथा भ्रातृषु तथा पौत्रेषु अपि नित्यदा वर्तेथाः। एषो हि तव परमः धर्मः, तस्मात् त्वया अनुत्तमा कीर्तिः लभ्येत। अहं पौराणां यथापवादं तथा रघुनन्दनम् अनुशोचामि किन्तु अहं स्वशरीरं नानुशोचामि। नार्याः पतिर्हि देवता, पतिर्हि बन्धुः, पतिर्हि गुरुः। पतिरेव प्राणैः प्रियः भवति तस्मात् पत्युः कर्म विशिष्यते। हे लक्ष्मण! इत्येवं मम वचनं रामं ब्रूहि। सीतया एवमुक्तः दीनचेतनः लक्ष्मणः शिरसा धरणीं वन्दित्वा रुदन् तस्याः प्रदक्षिणं कृत्वा किमपि व्याहर्तुं न अशक्नोत्। इत्येवं तां नमस्कृत्य पुनः नौकाम् आरोहत्। नौकाम् आरुह्य सः नाविकं नौकां चालयितुम् आदिशत्। गङ्गायाः उत्तरं तीरं गत्वा शोकभारसमन्वितः लक्ष्मणः दुःखेन सम्मूढः इव तूर्णं रथम् आरोहत्। सः परतीरस्थां चेष्टन्तीं सीताम् अनाथवद् मुहुर्मुहुः दृष्ट्वा ततः प्रस्थानम् अकरोत्। सीतापि रथमारुह्य गच्छन्तं लक्ष्मणं दृष्ट्वा शोकेन उद्विग्रा अभवत्। यशस्विनी सीता पत्युः अदर्शनेन नितरां दुःखिता वर्हिणनादिते वने उच्चैः विलपति स्म।

हिमसंस्कृतवार्ता, प्रदीपः
pradipnath997@gmail.com

प्राकृतिकाहारस्य महत्त्वम्

महर्षिकश्यपः उक्तवान् यत् आरोग्यं भोजनाधीनम् - (काश्यपसंहिता, खि. 5.9)। अर्थात् आरोग्य भोजन के अधीन होता है। अधिकं महत्त्वं तु भोजनस्य एव भवति, परन्तु व्यायामस्य महत्त्वं अपि न्यूनं मा भवेत्। जीवनशैल्याम् ७०% संतुलितभोजनस्य यदि योगदानं अस्ति, तर्हि समानरूपेण ३०% संतुलितव्यायामस्य योगदानम् अपि भवति। इत्यर्थं संतुलितभोजनं युक्ताहारः इति अपि च संतुलितव्यायामं युक्तविहारः इत्यपि वक्तुं शक्नुमः।

युक्ताहारः इत्युक्ते - संतुलितभोजनम्। अस्मिन् प्रोटीन, कार्बोहाइड्रेट, वसा, मिनरल्स, विटामिन, जलं च षड् प्रमुखाः तत्वाः सन्ति। एतादृशस्य आहारस्य अस्माकं स्वास्थ्यस्य उपरि उत्तमः प्रभावः भवति। युक्तविहारः इत्युक्ते - संतुलितव्यायामः।

अस्मिन् योगासनं प्राणायामः भोजनान्तरं भ्रमणं च समाविष्टानि सन्ति।

डॉ.विदुषी, हिमसंस्कृतवार्ता:

प्राकृतिकाहारविशेषज्ञा

प्रेरणास्त्रोत्रः - महाभागः महेन्द्रमिश्र महोदयः

मार्गदर्शकः - महाभागः भ्राता धीरज मैठानि महोदयः

हिन्दी दिवसः - कार्यालयीय भाषायां हिन्दीभाषायाः प्रयोगाय मण्डीजनपदस्य चतुर्भ्यः विभागेभ्यः राजाभाषासम्मानम्-२०२४

संस्कृतशिक्षकः डॉ.मनोजशैलः "राजभाषा हिन्दी सम्मानम् - २०२४ इत्यनेन सम्मानितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - लखीकाशी मण्डी। भाषा कला एवं संस्कृतिविभागः हिमाचलप्रदेशः जिला मण्डी द्वारा हिन्दीदिवसस्य उपलक्ष्ये सुन्दरनगरस्य देहरी वरिष्ठनागरिके वृद्धाश्रमे इत्यत्र हिमसाहित्यपरिषदः संयुक्तोपक्रमे साहित्यकस्य कविसम्मेलनस्य च आयोजनं कृतम्। कार्यक्रमे मुख्यातिथिरूपेण मण्डीजनपदस्य उपायुक्तः अपूर्वदेवगनः उपस्थितः आसीत्। भाषा एवं संस्कृतिविभागेन कार्यालयीयभाषासु हिन्दीभाषायां उपयोगकर्तृभ्यः चतुर्भ्यः विभागेभ्यः उत्कृष्टहिन्दीकरणस्य अन्तर्गतं जिला कोषागारः मण्डी इत्यस्मै उत्कृष्टहिन्दीकरणविभागस्य, सहायकलोकसम्पर्काधिकारिणे विनोदवर्मणे उत्कृष्टहिन्दीकरणाधिकारी इत्यस्य, पंचायतीराजविभागस्य अधीक्षिका बबीता गुलेरियायै उत्कृष्टहिन्दीकरणकर्मचारी इत्यस्य अपि च प्रारम्भिकशिक्षाविभागस्य अन्तर्गतं सेवारताय राजकीय-उच्चपाठशाला-बिजनढलवानस्य संस्कृतशिक्षकाय अपि उत्कृष्ट-कार्यालयीय-हिन्दीभाषाकरणस्य "राजभाषा हिन्दी सम्मानम् - २०२४" इति प्रदत्तानि। उपायुक्तेन प्रशस्तिपत्रप्रदानेन, स्मृतिचिह्नेन, शिरस्त्राणेन, उत्तरीयप्रदानेन च एतेषां सम्मानं विहितम्। अस्मिन्नवसरे उपायुक्तः अपूर्व देवगनः सम्बोधयन् अवदत् यत् कार्यालयेषु हिन्दीभाषायाः अधिकाधिकप्रयोगाय अधिकारीणां कर्मचारीणां च प्रोत्साहनाय भाषा कला एवं संस्कृतिविभागः "राजभाषा हिन्दी सम्मानम्" प्रतिवर्षं ददाति अनेन पुरस्कारप्राप्तकर्तृषु कार्यं कर्तुं उत्साहः उद्भवति तथा च अन्यान् अपि राजभाषायां कार्यं कर्तुं प्रेरणास्पदं भवति। भारते एव न अपितु विदेशेषु अपि हिन्दीभाषायाः व्यापकं स्वरूपं प्रचार-प्रसारश्च वर्तते। अस्माद् एव कारणाद् विश्वस्य सर्वाधिकसु व्यवहारकर्तृभाषासु हिन्दीभाषापि तृतीये स्थाने वर्तते।

नीरजशास्त्रिणः पुस्तकस्य विमोचनम्

कार्यक्रमे उपायुक्तेन नीरजशास्त्रिणः पुस्तकं "विद्यालयस्य बालकवयः" (विद्यालय के बालकवि) इत्यस्य विमोचनमपि कृतम्। उपायुक्तेन एतदर्थं नीरजशास्त्रिणे शुभाशंसाः प्रदत्ताः तथा च भविष्ये अपि सतत् सृजनकर्तुं प्रेरितम्। अस्मिन् पुस्तके विद्यालयस्य बालानां केचन शिक्षकाणां च रचनाः कथाः कविताः च समाहिताः सन्ति। अस्मिन्नवसरे हिमसाहित्यपरिषदा अपि हिन्दीसाहित्यविकासाय द्वयोः साहित्यकारयोः प्रशस्तिपत्रेण, उत्तरीयप्रदानेन स्मृतिचिह्नेन च सम्मानं कृतं तथा च एकस्ये नवोदितकवयित्र्यै प्रोत्साहनसम्मानं प्रदत्तम्। जिलाभाषाधिकारिणी मण्डी प्रोमिला गुलेरिया मुख्यातिथेः स्वागतम् अकरोत्। अस्मिन्नवसरे उपमण्डलाधिकारी सुन्दरनगरम् गिरीशसमरः, हिमसाहित्यपरिषदः अध्यक्षः पीसीकौण्डलः, एवं क्षेत्रस्य कवयः साहित्यकाराः च उपस्थिताः अभवन्। द्वितीये सत्रे कविसम्मेलनस्य आयोजनं कृतम्। यस्मिन् विनोदः वर्मा, मुरारी शर्मा, सुरेन्द्र मिश्रः, जमना, लतेशः, प्रियम्बदा, कृष्णा ठाकुर, हीरासिंहकौशलः आदयः कवयः च कवितापाठम् अकुर्वन्।

संस्कृतभारत्याः अखिलभारतीयगोष्ठ्यां श्रीसुधीन्द्रतीर्थ- उत्तराखण्डसांस्कृतिकवैभवप्रदर्शिन्याः अभवत् उद्घाटनम्

उत्तराखण्डस्य संस्कृतेः संस्कृतसम्पदः छविः आसीत् रमणीया

संगोष्ठ्यां उत्तराखण्डस्य गढ़वाल-कुमाँ-वेषभूषा आसीत् आकर्षणकेन्द्रे।

हिमसंस्कृतवार्ता: हरिद्वारम्। शनिवासरे वेदव्यासमन्दिर-आश्रमे संस्कृतभारत्याः अखिलभारतीयगोष्ठ्याः पूर्वदिने श्री सुधीन्द्रतीर्थ- उत्तराखण्डसांस्कृतिकवैभवप्रदर्शनस्य उद्घाटनं दीपप्रज्वलनेन कृतम्। यत्र मुख्यातिथिः व्यासमन्दिर-आश्रमाध्यक्षः के. श्री निवासप्रभुः, संस्कृतभारत्याः अखिलभारतीयध्यक्षः प्रो. गोपबन्धुमिश्रः, प्रो. कमला भारद्वाज. उपाध्यक्षा, दिनेशकामतः संगठनमंत्री, जयप्रकाशः सहसंगठनमंत्री, श्रीमती जानकी त्रिपाठी प्रदेशाध्यक्षा संस्कृतभारती-उत्तरांचलं, प्रो. लक्ष्मीनिवासपाण्डेयः कुलपतिः कामेश्वरसिंहदरभंगा विश्वविद्यालयबिहारः, श्री सत्यनारायणभट्टः अखिलभारतीयमहामन्त्री, उत्तराखण्डसंस्कृतविश्वविद्यालय- हरिद्वारस्य प्रो. कुलपतिः दिनेशचन्द्रशास्त्री तथा संस्कृतशिक्षा परिषद्-उत्तराखण्डतः निदेशकः डॉ. आनंदभारद्वाजः आदिभिः भागः कृतः। अस्यां प्रदर्शिन्यां उत्तराखण्डस्य संस्कृतिः विशेषतया प्रकाशिता अभवत्। यस्मिन् संस्कृतविद्वांसः उक्तवन्तः यत् उत्तराखण्डं 'देवभूमि' इति नाम्ना प्रसिद्धम् अस्ति, अत्रत्य प्राकृतिकधार्मिकसांस्कृतिकसम्पदा सम्पूर्णे विश्वे विशेषस्थानं स्थापयति। अत्रत्याः पवित्राः नद्यः - गङ्गा, यमुना, अलकनन्दा, भागीरथी च - शतशः धार्मिकसंस्थाः मानवकल्याणकारकाः सन्ति। पंचप्रयागे - विष्णुप्रयागः, नंदप्रयागः, कर्णप्रयागः, रुद्रप्रयागः, देवप्रयागः इत्येषां धार्मिकमहत्त्वम् अपारम् अस्ति।